

Κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17 και του άρθρου 65 παράγραφος 5 της συνθήκης ΕΚΑΧ

(98/C 9/03)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Σκοπός των αρχών που διέπουν τις παρούσες κατευθυντήριες γραμμές είναι να καταστεί δυνατή η διασφάλιση της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας των αποφάσεων της Επιτροπής, τόσο έναντι των επιχειρήσεων, όσο και έναντι του Δικαστηρίου, και παράλληλα να κατοχυρωθεί η διακριτική ευχέρεια που ο νομοθέτης έχει παραχωρήσει στην Επιτροπή για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων, με ανώτατο όριο το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων. Η άσκηση της διακριτικής αυτής ευχέρειας θα πρέπει, ωστόσο, να εντάσσεται σε μια συνεκτική και απαλλαγμένη από αυθαίρετες διακρίσεις πολιτική, η οποία να είναι κατάλληλα προσαρμοσμένη στους στόχους της καταστολής των παραβιάσεων των κανόνων ανταγωνισμού.

Η νέα μέθοδος η οποία θα εφαρμόζεται για τον καθορισμό του ύψους των προστίμων θα πρέπει στο εξής να ακολουθεί το ακόλουθο σύστημα, το οποίο στηρίζεται στον προσδιορισμό ενός βασικού ποσού επί του οποίου εφαρμόζονται προσαυξήσεις, εάν συντρέχουν επιβαρυντικές περιστάσεις, και μειώσεις, εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις.

1. Βασικό ποσό

Το βασικό αυτό ποσό καθορίζεται σε συνάρτηση με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης, που είναι τα μόνα κριτήρια τα οποία προβλέπονται στο άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17.

A. Σοβαρότητα

Για να αξιολογηθεί η σοβαρότητα της παράβασης, πρέπει να ληφθεί υπόψη ο χαρακτήρας της ίδιας της παράβασης, ο πραγματικός της αντίκτυπος επί της αγοράς, εφόσον αυτός είναι δυνατό να εκτιμηθεί, καθώς και η έκταση της γεωγραφικής αγοράς αναφοράς.

Με τον τρόπο αυτό οι παραβάσεις ταξινομούνται σε τρεις κατηγορίες και καθιερώνεται η διάκριση μεταξύ ελαφρών παραβάσεων, σοβαρών παραβάσεων και πολύ σοβαρών παραβάσεων.

— ελαφρές παραβάσεις:

Τέτοιες μπορεί να είναι, επί παραδείγματι, οι περιορισμοί, το συντηθέστερο κάθετοι, οι οποίοι αποσκοπούν μεν στον περιορισμό των συναλλαγών, αλλά των οποίων ο αντίκτυπος στην αγορά παραμένει περιορισμένος και αφορά αξιολογώ μεν, αλλά σχετικά μικρό τμήμα της κοινοτικής αγοράς.

Προβλεπόμενο ποσό: από 1 0000 έως ένα εκατομμύριο Ecu.

— σοβαρές παραβάσεις:

Στην κατηγορία αυτή εμπίπτουν τις περισσότερες φορές οριζόντιοι ή κάθετοι περιορισμοί, όμοιοι με αυτούς της προηγούμενης κατηγορίας, αλλά οι οποίοι εφαρμόζονται με μεγαλύτερη αυστηρότητα, έχουν πιο

εκτεταμένες συνέπειες επί της αγοράς και είναι ικανοί να ασκήσουν επίδραση σε εκτεταμένες ζώνες της κοινής αγοράς. Στην κατηγορία αυτή μπορεί επίσης να εμπίπτουν συμπεριφορές συνιστάμενες στην κατάχρηση δεσπόζουσας θέσης (άρνηση πώλησης, διακριτική μεταχείριση, πρακτικές αποκλεισμού, εκπτώσεις χορηγούμενες προς πιστούς πελάτες από μια επιχείρηση η οποία κατέχει δεσπόζουσα θέση και επιζητεί τον αποκλεισμό των ανταγωνιστών της από την οικεία αγορά, κ.λπ.).

Προβλεπόμενο ποσό: από ένα εκατομμύριο έως 20 εκατομμύρια Ecu.

— πολύ σοβαρές παραβάσεις:

Πρόκειται κατά βάση για οριζόντιους περιορισμούς, π.χ. συνασπισμούς επιχειρήσεων με σκοπό τον έλεγχο των τιμών ή τον επιμερισμό των αγορών βάσει ποσοτώσεων, ή για άλλου είδους πρακτικές οι οποίες πλήττουν την εύρυθμη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς, όπως είναι εκείνες οι οποίες αποσκοπούν στην όρθωση εμποδίων μεταξύ των εθνικών αγορών, ή για καταχρήσεις δεσπόζουσας θέσης εκ μέρους επιχειρήσεων που αναπτύσσουν δραστηριότητα υπό καθεστώς οινών μονοπωλίου (βλέπε για παράδειγμα τις αποφάσεις 91/297/ΕΟΚ, 91/298/ΕΟΚ, 91/299/ΕΟΚ, 91/300/ΕΟΚ και 91/301/ΕΟΚ ⁽¹⁾ — Ανθρακικό νάτριο, 94/815/ΕΟΚ ⁽²⁾ — Τσιμέντο, 94/601/ΕΚ ⁽³⁾ — χαρτόνι, 92/163/ΕΚ ⁽⁴⁾ — Tetra Pak II και 94/215/ΕΚΑΧ ⁽⁵⁾ — δοκοί χάλυβα).

Προβλεπόμενο ποσό: άνω των 20 εκατομμυρίων Ecu.

Εντός καθεμιάς από τις ανωτέρω κατηγορίες, και ιδίως προκειμένου για τις κατηγορίες των σοβαρών και πολύ σοβαρών παραβάσεων, η κλιμάκωση των προβλεπόμενων κυρώσεων θα καταστήσει δυνατή τη διαφοροποίηση της μεταχείρισης που είναι σκόπιμο να επιφυλαχθεί στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις ανάλογα με τον χαρακτήρα των παραβάσεων που αυτές έχουν διαπράξει.

Ακόμη, θα είναι αναγκαίο να λαμβάνεται υπόψη η πραγματική οικονομική δυνατότητα του αυτουργού της παράβασης να προξενήσει σημαντική ζημία σε άλλους οικονομικούς παράγοντες ιδίως στους καταναλωτές. Επίσης, το ύψος του προστίμου που επιβάλλεται κάθε φορά πρέπει να είναι τέτοιο, ώστε να έχει την ενδεδειγμένη αποτρεπτική χρησιμότητα.

Γενικά, θα μπορεί επιπλέον να συνεκτιμάται το γεγονός ότι οι επιχειρήσεις μεγάλου μεγέθους διαθέτουν συνήθως τις γνώσεις και τα νομικοοικονομικά μέσα που χρειάζονται για να μπορούν να αξιολογήσουν καλύτερα τον

⁽¹⁾ ΕΕ L 152 της 15.6.1991, σ. 54.

⁽²⁾ ΕΕ L 343 της 30.12.1994, σ. 1.

⁽³⁾ ΕΕ L 243 της 19.9.1994, σ. 1.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 72 της 18.3.1992, σ. 1.

⁽⁵⁾ ΕΕ L 116 της 6.5.1994, σ. 1.

παράνομο χαρακτήρα της συμπεριφοράς τους και τις συνέπειές της από την άποψη της νομοθεσίας περί ανταγωνισμού.

Οσάκις πρόκειται για παραβάσεις στις οποίες εμπλέκονται περισσότερες επιχειρήσεις (π.χ. συνασπισμοί επιχειρήσεων), θα είναι ενδεχομένως σκόπιμο να γίνεται στάθμιση, σε ορισμένες περιπτώσεις, των ποσών που προκύπτουν για καθεμιά από τις τρεις κατηγορίες που προβλέπονται ανωτέρω, προκειμένου να ληφθεί υπόψη το ειδικό βάρος κάθε επιχείρησης και, κατ' επέκταση, ο πραγματικός αντίκτυπος της παράνομης συμπεριφοράς της για τον ανταγωνισμό, ιδιαίτερα αν υφίστανται σημαντικές διαφορές ως προς το μέγεθος μεταξύ επιχειρήσεων που διαπράττουν το ίδιο είδος παράβασης.

Ειδικότερα, η αρχή της επιβολής ισοδύναμων κυρώσεων για την ίδια συμπεριφορά είναι δυνατό να οδηγήσει, στις περιπτώσεις που αυτό επιβάλλεται, στον καθορισμό διαφορετικών ποσών καταβλητέων από τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, χωρίς η διαφοροποίηση αυτή να ανταποκρίνεται σε κάποιον αριθμητικό υπολογισμό.

B. Διάρκεια

Η διάρκεια της εκάστοτε παράβασης θα πρέπει να χρησιμεύει ως κριτήριο προκειμένου να γίνεται διάκριση μεταξύ:

- των παραβάσεων σύντομης διάρκειας (κατά κανόνα, βραχύτερης του ενός έτους)· σε τέτοιες περιπτώσεις δεν εφαρμόζεται καμία προσαύξηση,
- των παραβάσεων μέσης διάρκειας (κατά κανόνα, από ένα έως πέντε έτη)· η προσαύξηση μπορεί να φθάσει έως το 50 % του ποσού που έχει καθορισθεί με βάση τη σοβαρότητα της παράβασης,
- παραβάσεις μεγάλης διάρκειας (κατά κανόνα, μεγαλύτερης των πέντε ετών)· η προσαύξηση που εφαρμόζεται για κάθε έτος μπορεί να ισούται με το 10 % του ποσού που έχει καθορισθεί με βάση τη σοβαρότητα της παράβασης.

Η μέθοδος αυτή οδηγεί έτσι στον ενδεχόμενο καθορισμό ενός ποσού προσαύξησης του προστίμου

Σε γενικές γραμμές, η προσαύξηση που εφαρμόζεται για τις παραβάσεις μεγάλης διάρκειας θα είναι εφεξής αισθητά μεγαλύτερη σε σύγκριση με ό,τι ίσχυε παλαιότερα, προκειμένου να επιβληθούν ουσιαστικές κυρώσεις για περιορισμούς οι οποίοι παρήγαγαν επί μεγάλο χρονικό διάστημα τις επιβαλές τους συνέπειες έναντι των καταναλωτών. Η νέα αυτή προσέγγιση συμβαδίζει, άλλωστε, και με τα προσδοκώμενα αποτελέσματα της ανακοίνωσης της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων. Ο κίνδυνος σημαντικής προσαύξησης ανάλογα με τη διάρκεια της παράβασης θα λειτουργήσει οπωσδήποτε ως ένα περαιτέρω κίνητρο για την καταγγελία των παραβάσεων και τη συνεργασία με την Επιτροπή.

Το βασικό ποσό είναι το άθροισμα των δύο ποσών που προσδιορίζονται ανωτέρω:

$$x \text{ σοβαρότητα} + y \text{ διάρκεια} = \text{βασικό ποσό}$$

2. Επιβαρυντικές περιστάσεις

Το βασικό ποσό προσαυξάνεται εάν συντρέχουν ειδικές επιβαρυντικές περιστάσεις, παραδείγματος χάρη στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- η εμπλεκόμενη επιχείρηση ή οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις έχει/έχουν διαπράξει κατά το παρελθόν παρόμοια παράβαση,
- παντελής άρνηση συνεργασίας ή ακόμη και απόπειρες παρεμπόδισης της έρευνας κατά τη διεξαγωγή της,
- η επιχείρηση έχει πρωτοστατήσει στην παράβαση ή έχει προτρέψει άλλες επιχειρήσεις να τη διαπράξουν,
- επιβολή αντιποίνων εις βάρος άλλων επιχειρήσεων προκειμένου να εξασφαλισθεί η «συμμόρφωσή» τους με τις αποφασισθείσες παράνομες πρακτικές,
- αναγκαιότητα προσαύξησης του προστίμου, ούτως ώστε αυτό να υπερβεί το ύψος του αθέμιτου οφέλους που αποκομίστηκε χάρη στην παράβαση, εφόσον είναι αντικειμενικά δυνατός ο υπολογισμός του,
- άλλες περιστάσεις.

3. Ελαφρυντικές περιστάσεις

Το βασικό ποσό ελαττώνεται εάν συντρέχουν ελαφρυντικές περιστάσεις, παραδείγματος χάρη στις ακόλουθες περιπτώσεις:

- η επιχείρηση έχει παίξει αποκλειστικά παθητικό ρόλο στη διάπραξη της παράβασης ή μιμήθηκε απλώς τη συμπεριφορά άλλων επιχειρήσεων,
- μη ουσιαστική εφαρμογή των παράνομων συμφωνιών ή πρακτικών,
- παύση των παραβάσεων ταυτόχρονα με τις πρώτες ενέργειες της Επιτροπής (π.χ. επιτόπιο έλεγχο),
- η επιχείρηση αμφέβαλε δικαιολογημένα σχετικά με τον παράνομο χαρακτήρα της περιοριστικής πρακτικής,
- η παράβαση διεπράχθη από αμέλεια και όχι εκ προθέσεως,
- ουσιαστική συνεργασία της επιχείρησης στο πλαίσιο της διαδικασίας, πέραν του πεδίου εφαρμογής της ανακοίνωσης της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων⁽⁶⁾,
- άλλες περιστάσεις.

4. Εφαρμογή της ανακοίνωσης της 18ης Ιουλίου 1996 σχετικά με τη μη επιβολή ή τη μείωση των προστίμων⁽⁷⁾

⁽⁶⁾ ΕΕ C 207 της 18.7.1996, σ. 4.

⁽⁷⁾ Βλέπε υποσημείωση 6.

5. Γενικές παρατηρήσεις

- α) Είναι προφανές ότι το τελικό αποτέλεσμα του υπολογισμού του προστίμου θάσει της μεθόδου αυτής (βασικό ποσό, στο οποίο εφαρμόζονται ποσοστά αύξησης ή μείωσης) δεν μπορεί σε καμία περίπτωση να υπερβαίνει το 10 % του παγκόσμιου κύκλου εργασιών της οικείας επιχείρησης, όπως προβλέπει το άρθρο 15 παράγραφος 2 του κανονισμού αριθ. 17. Στην περίπτωση των συμφωνιών που κρίνονται παράνομες σύμφωνα με τη συνθήκη ΕΚΑΧ, το όριο που προβλέπεται στο άρθρο 65 παράγραφος 5 είναι το διπλάσιο του κύκλου εργασιών που έχει πραγματοποιηθεί επί των επίμαχων προϊόντων· το ποσό αυτό μπορεί σε ορισμένες περιπτώσεις να φθάσει το 10 % του πραγματοποιηθέντος κύκλου εργασιών επί προϊόντων ΕΚΑΧ της εκάστοτε επιχείρησης.

Η λογιστική χρήση στην οποία αντιστοιχεί ο παγκόσμιος κύκλος εργασιών πρέπει στο μέτρο του δυνατού να είναι εκείνη η οποία προηγείται του έτους έκδοσης της σχετικής απόφασης. Σε περίπτωση που τα σχετικά δεδομένα δεν είναι διαθέσιμα, λαμβάνεται υπόψη η αμέσως προηγούμενη χρήση.

- β) Ανάλογα με τα δεδομένα κάθε υπόθεσης και μετά την εκτέλεση των ανωτέρω υπολογισμών, ενδείκνυται να λαμβάνονται υπόψη ορισμένοι αντικειμενικοί παράγοντες, όπως είναι οι συγκεκριμένες οικονομικές παράμετροι της παράβασης, το οικονομικό ή χρηματοοικονομικό όφελος που έχουν ενδεχομένως αποκομίσει οι παραβάτες (βλέπε την XXΙη έκθεση επί της

πολιτικής ανταγωνισμού, σημείο 139), τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, καθώς και η πραγματική τους ικανότητα να επωμισθούν το βάρος ενός προστίμου, υπό τις συγκεκριμένες κοινωνικές συνθήκες, ώστε να αναπροσαρμοσθεί αναλόγως το ύψος των προστίμων που πρόκειται να επιβληθούν.

- γ) Στις υποθέσεις όπου εμπλέκονται ενώσεις επιχειρήσεων, είναι σημαντικό να απευθύνονται στο μέτρο του δυνατού οι σχετικές αποφάσεις στις επιμέρους επιχειρήσεις που απαρτίζουν την ένωση και να τους επιβάλλονται ατομικά πρόστιμα.

Σε περιπτώσεις κατά τις οποίες η διαδικασία αυτή αποδεικνύεται ανέφικτη (π.χ. όταν ο αριθμός των επιχειρήσεων που συμμετέχουν ανέρχεται στις δεκάδες χιλιάδες), και κατά παρέκκλιση των διαδικασιών που προβλέπει η συνθήκη ΕΚΑΧ, πρέπει να επιβάλλεται στον συνασπισμό ένα συνολικό πρόστιμο, υπολογιζόμενο σύμφωνα με τις προεκτεθείσες αρχές, αλλά ισόδυναμο με το σύνολο των ατομικών προστίμων που θα μπορούσαν να είχαν επιβληθεί σε καθένα από τα μέλη του.

- δ) Η Επιτροπή πρέπει επίσης να έχει τη δυνατότητα, σε ορισμένες περιπτώσεις, να επιβάλει «συμβολικό» πρόστιμο ύψους 1 000 Ecu, για το οποίο δεν θα είναι ανάγκη να γίνει υπολογισμός ανάλογα με τη διάρκεια της παράβασης και την ύπαρξη επιβαρυντικών ή ελαφρυντικών περιστάσεων. Η αιτιολογία ενός τέτοιου συμβολικού προστίμου πρέπει να διαλαμβάνεται στο ίδιο το κείμενο της απόφασης.

Απόφαση κίνησης της διαδικασίας

(Υπόθεση IV/M.970 — TKS/ITW Signode/Titan)

(98/C 9/04)

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Στις 22 Δεκεμβρίου 1997, η Επιτροπή αποφάσισε να κινήσει τη διαδικασία στα πλαίσια της ανωτέρω αναφερόμενης υπόθεσης εφόσον διαπίστωσε ότι η κοινοποιηθείσα συγκέντρωση προκαλεί σοβαρές αμφιβολίες προς το συμβατό της με την κοινή αγορά. Η απόφαση για κίνηση της διαδικασίας θέτει σε έναρξη το δεύτερο στάδιο της διαδικασίας ελέγχου σχετικά με την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση. Η απόφαση έχει ως νομική βάση το άρθρο 6 παράγραφος 1 στοιχείο γ) του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 4064/89 του Συμβουλίου.

Η Επιτροπή καλεί τους ενδιαφερόμενους τρίτους να υποβάλουν οποιεσδήποτε παρατηρήσεις για την προτεινόμενη συγκέντρωση στην Επιτροπή.

Οι παρατηρήσεις για να ληφθούν πλήρως υπόψη πρέπει να φθάσουν στην Επιτροπή το αργότερο εντός 15 ημερών από την ημερομηνία της παρούσας δημοσίευσης. Οι παρατηρήσεις μπορούν να σταλούν στην Επιτροπή με φαξ [(32-2) 296 43 01 — 296 72 44], ή ταχυδρομικά, με την αναφορά IV/M.970 — TKS/ITW Signode/Titan, στην ακόλουθη διεύθυνση:

Ευρωπαϊκή Επιτροπή,
Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού (ΓΔ IV),
Merger Task Force,
Avenue de Cortenberg/Kortenberglaan 150,
B-1040 Βρυξέλλες.